

УДК 378.096.796.011:796.071.4(045)

Н. Г. Денисенкокандидат педагогічних наук,
доцент кафедри здоров'я людини та фізичної реабілітації
Академії рекреаційних технологій і права**Т. І. Суворова**кандидат наук із фізичного виховання та спорту,
доцент кафедри фізичного виховання
Луцького педагогічного коледжу

ЕВОЛЮЦІЯ ПОНЯТТЯ «МОБІЛЬНІСТЬ» УПРОДОВЖ ХІХ – ПОЧ. ХХ СТ.

Інтерес науковців до проблеми мобільності як однієї з характеристик процесів нинішнього функціонування людини в сучасному світі, соціальних груп, спільнот, особистісного розвитку та людства в цілому в останні роки стрімко зріс. Свідченням є роботи філософів, соціологів, економістів, психологів, педагогів, представників інших наук.

Тому особливість поданих матеріалів полягає в тому, що авторами розглянуто еволюцію поняття «мобільність» в історико-практичному ракурсі. Вказано, що проблема професійної мобільності майбутніх учителів фізичної культури є новим явищем у національній педагогічній науці. Феномен формування мобільної особистості у фізичному вихованні спонукає авторів до проведення наукової паралелі історичних витоків мобільності упродовж ХІХ– поч. ХХ ст.

Акцентовано увагу на недостатньо повних дослідженнях проблеми формування педагогічної мобільності. Тому метою статті обрано аналіз формування професійної мобільності вчителів та визначення чинників, які сприяють цьому процесу.

Розкрито структуру й історичні особливості дефініцій: «мобільність», «особистісна мобільність», «педагогічна мобільність», «просторова мобільність», «мобільна активність», «інтелектуальна мобільність». Охарактеризовано педагогічні явища і терміни, що лежали в основі цих понять, проаналізовано еволюцію зміни змісту вищезгаданих термінів та наукові погляди учених щодо задекларованої проблематики.

Представлено авторське бачення розподілу видів професійної мобільності за різними ознаками, обґрунтовано та запропоновано поняття «мобільність педагога» як визначальна вимога до особистості сучасного вчителя фізичної культури.

Компаративний аналіз трактувань понять «мобільність» засвідчив, що їх сутність розглядається в контексті компетентності з прив'язкою до поняття «кар'єрний розвиток людини упродовж її життя» та «особистісна мобільна активність педагога» і може розглядатися з позиції інтелектуальної мобільності.

Авторами статті з'ясовано, що під поняттям «педагогічна мобільність» розуміють готовність вчителя фізичної культури швидко реагувати на зміну професійних завдань та вміння приймати відповідні рішення.

Доведено, що проблема формування професійної мобільності є важливою якістю сучасного вчителя фізичної культури. Забезпечувати її формування під час навчання в закладах вищої освіти необхідно, оскільки це готує майбутніх учителів до змін, які виникають у нашій державі у зв'язку з нестабільністю розвитку економіки, від чого залежать усі сфери життя. Тому подальші дослідження будуть спрямовані на визначення і апробацію педагогічних і психологічних умов забезпечення ефективності формування професійної мобільності майбутніх учителів фізичної культури в умовах закладів вищої фізкультурної освіти.

Ключові слова: мобільність, особистісна мобільність, педагогічна мобільність, просторова мобільність, мобільна активність, інтелектуальна та академічна мобільність, майбутній вчитель фізичної культури.

Постановка проблеми. Стратегічні питання процесів перетворення системи вищої фізкультурної освіти супроводжується низкою об'єктивних суперечностей, які виникають між: недостатніми можливостями сучасної системи вищої професійної освіти та об'єктивною потребою НУШ (національної школи) у формуванні професійно

мобільного вчителя фізичної культури; сучасними кваліфікаційними вимогами до випускників навчальних закладів фізкультурного спрямування на ринку праці та організацією професійної підготовки таких фахівців згідно з вимогами сьогодення; об'єктивною потребою суспільства у висококваліфікованих мобільних фахівцях нової генерації для

здійснення якісної оздоровчої роботи та недостатньою розробкою питань підготовки майбутніх учителів фізичної культури в умовах вищих навчальних закладів з урахуванням індивідуальних можливостей студентів, їх інтересів і запитів щодо майбутньої професійної діяльності; необхідністю готовності майбутніх учителів фізичної культури до проявів особистісної мобільності в професійній діяльності та недостатнім рівнем знань, сформованих практичних умінь і навичок такої роботи.

Вважаємо, що ставка може бути зроблена на професійну мобільність, тому як головне завдання сучасної освіти в Україні полягає в інтенсивному впровадженні інноваційно-мобільних технологій навчання як найважливішого інструмента, за допомогою якого нова освітня парадигма може бути впроваджена до життя.

Зв'язок роботи з науковими програмами. Дослідницька робота буде виконуватися в рамках науково-дослідної теми «Теоретико-методичні засади професійної підготовки фахівців в умовах інформатизації освіти», зареєстрованою Українським інститутом науково-технічної і економічної інформації (державний реєстраційний номер 0115U002901).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Державна політика формування професійної мобільності в майбутніх учителів фізичної культури в освітньому середовищі вищих навчальних закладів, кадрів із фізичного виховання та спорту, зокрема майбутніх учителів фізичної культури, базується на засадах Конституції України (1996), Законів України «Про освіту» (1991), «Про вищу освіту» (2014), «Про фізичну культуру і спорт» (1993), Державної національної програми «Освіта» («Україна XXI століття») (1992), Національної доктрини розвитку освіти (2002), Національної доктрини розвитку фізичної культури і спорту (2004); нормативно-правових документах, що регулюють розвиток сфери фізичного виховання, спорту й охорони здоров'я в Україні: Концепції Загальнодержавної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на 2012–2016 роки (2011), Концепції Загальнодержавної програми «Здоров'я 2020: український вимір» на 2012–2020 роки» (2011).

У контексті глобальних змін, як вважає У.В. Науменко, сучасні дослідники виокремлюють наступні міжнародні тенденції розвитку сучасної вищої освіти: інтернаціоналізація освіти (міжнародна академічна мобільність, світові стандарти, програми); зростання конкуренції на світовому ринку освітніх послуг; створення міжнародної системи ліцензування, акредитації, сертифікації; зміна функцій держави в галузі освіти (деєтатизація, дерегуляція, децентралізація освіти); швидке зростання чисельності студентів за умов розширення їхньої вікової структури та ін. [4, с. 3].

Важливим документом для інтернаціоналізації вищої освіти України є Постанова КМУ «Про затвердження Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність» (2015 р.), у якій визначено шляхи організації академічної мобільності між навчальними закладами України та інших країн, форми академічної мобільності [7].

Обраний нами напрям дослідження зумовлений недостатністю наукових розвідок із зазначеної проблематики в суто педагогічному аспекті, зокрема у фізичному вихованні. Однобічний розгляд проблеми (переважно в економічному або соціальному плані), відсутність міждисциплінарного системного підходу до цього комплексного явища набуває в наш час все більшої актуальності щодо підготовки нової плеяди майбутніх учителів фізичної культури.

Отже, розставляючи акценти подібним чином та переносючи їх на реалії фізичного виховання, можна стверджувати про різну імплікацію природи поняття «мобільність». Для того, щоб з'ясувати зміст цих понять (наприклад, таких, як «особистісна мобільність», «просторова мобільність», «мобільна активність» і «інтелектуальна мобільність»), розглянемо розвідки вчених різних наук і різних історичних епох.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Зауважуємо, що теоретичний аналіз наукової літератури засвідчив, що в сучасний період обґрунтовано і розроблено низку методологічних підходів до системи формування професійної мобільності майбутніх учителів фізичної культури, серед яких особливого значення набули такі: історіографічний, андрагогічний, професіографічний, ресурсний, компетентнісний, особистісний, діяльнісний, задачний, конструктивний, дуальний тощо.

Особливий інтерес у нас викликали дослідження, пов'язані з формуванням професійної мобільності в освітній галузі та співвідношенням педагогічних видів мобільності. Методологічно доцільним вважаємо розглянути історичну еволюцію зазначеної проблематики, застосувавши історіографічний підхід, що передбачає фактичний аналіз означеного поняття.

Мета статті – на основі аналізу історіографічного підходу з'ясувати еволюцію поняття «мобільність» та довести ефективність формування професійної мобільності в майбутніх учителів фізичної культури.

Виклад основного матеріалу. Уперше поняття соціальної мобільності вводиться у II томі роботи Олександра фон Гумбольдта (Friedrich Wilhelm Heinrich Alexander von Humboldt) «Космос» (1847 р.) як одна з трьох характеристик «римського національного духу»: «соціальна мобільність, публічність та підтримка індивідуальності – головні опори вільних інститутів, що сприяють інтелектуальному розвитку» [13, с. 16].

Пізніше терміни «просторова мобільність» та «особистісна мобільність» (mobility) розглядаються у праці видатного філософа і соціолога минулого Георга Зиммеля (Georg Simmel) (1858–1918). У статті «Соціологія простору» (1903 р.), вченим були представлені начерки цілого проекту визначення соціології простору (просторової мобільності) не тільки в теоретичному, але і в прикладному аспекті, щоправда, змістовно це поняття вживалося як «рух». Такий стан речей дозволив Г. Зиммелю успішно обґрунтувати низку соціопросторових шаблонів мобільності, яку він трактував як «солідарність особистості з часткою простору», «інтенсифікацію нервової стимуляції, викликану різкою та неперервною зміною зовнішніх та внутрішніх стимулів».

Хоча праця Г. Зиммеля й не була реалізована на момент її написання і не отримала належної оцінки й підтримки в суспільстві означеного історичного періоду, але можна констатувати, що дослідником уперше визначено й схарактеризовано поняття «просторова мобільність». Також автором уведено в науковий обіг невідоме раніше поняття «солідарність особистості із часткою простору».

Як відомо з історії, поняття «мобільність особистості» та вміння її орієнтуватися у просторі також заякорене і в сорокінській традиції (1889–1968 рр.), в руслі якої постали найрізноманітніші тлумачення цього концепту. Питирима Сорокіна вважають першим соціологом, який порушив проблему мобільності, запропонувавши концепцію «соціально-особистісної мобільності», на що спираються фактично всі теперішні дослідники. У контексті цього вчення за допомогою вищезгаданого поняття окреслено «перехід індивіда або соціального об'єкта з однієї соціальної позиції в соціальному просторі в іншу». Із цього приводу П. Сорокін висвітлює феномен «соціальний простір» як соціальну структуру суспільства, яка має два основних класи координат: горизонтальний і вертикальний. Власне, у книзі «Соціальна мобільність» він і описує ці явища [10, с. 59–63].

Зовсім по-іншому міркували в 1920-ті роки представники впливової Чикагської (США) школи. Американські вчені в числі небагатьох у повній мірі усвідомлювали значення новаторських робіт просторової мобільності Георга Зиммеля та Питирима Сорокіна. Вченими школи було введено в науковий обіг маловідомі архівні документи і рукописні матеріали дослідників «мобільності». Їх цікавили окремі факти й теоретичні положення, які дозволили повніше розкрити зміст поняття «просторова мобільність». Водночас їх приваблювала не філософія Георга Зиммеля, а реальні обставини реального життя сучасних людей. Дослідження показало, що особливий інтерес у школі надавався вивченню поняття «середовище», де здійснюється переміщення особистості. Кілька

десятиліть теоретична думка не зверталася до проблематики простору, а ті, хто займався ним, не вкладали помітного внеску в теорію мобільності.

У статті не вдаватимемося до глибокого аналізу відомих праць Георга Зиммеля та Питирима Сорокіна, а спробуємо увиразнити інші теорії тлумачення сучасної просторової і особистісної мобільності. Перш за все, наголосимо, що згодом розширилась оптика досліджуваного явища. Зокрема, період 60-х–70-х років ХХ ст. – час активізації інтересу вчених до поняття «мобільність людей». Зокрема, згідно з web-ресурсом Google Books Ngram Viewer словосполучення «особистісна мобільність» стало найбільш популярним наприкінці 70-х років ХХ ст., коли людство в особі найбільш розвинених держав переживало зростаючий вплив науково-технічного прогресу з виникненням мобільних технологій.

Слушно також не оминати увагою сучасну концепцію мобільності Л.О. Шишкіної. У публікації «Про необхідність формування професійної мобільності майбутніх учителів філологічних спеціальностей в процесі фахової підготовки» (2013) вчена тлумачить поняття «особистісна мобільність вчителя» як «готовність й спроможність особистості до швидкої зміни виробничих завдань, робочих місць і навіть спеціальності в межах однієї професії або однієї галузі, здатність швидко освоювати нові спеціальності...» [12, с. 177].

Цей термін попадає і у фокус дослідження Д.Б. Свириденко, який запропонував таке його визначення: «Одна з ключових характеристик нинішнього суспільства, що потребує глибинного розуміння, в якому виявляються її продуктивні зв'язки з ідеями постмодерну та глобалізації» [8, с. 184]. Йдеться про так звану інтерпретацію особистісної мобільності в якості модного концепту, навіть міфу, що обґрунтовує безперервність, текучість, відсутність кордонів і уміння адаптуватися у просторі [8, с. 14].

Під час аналізу дефініції «особистісна мобільність» слід зосереджуватися на життєвій ситуації майбутнього вчителя фізичної культури в поєднанні й взаємодії основних компонентів його професійної діяльності, які О.П. Сергєєнкова розглядає як «зовнішні обставини, психічні особливості, здібності, засоби й форми взаємодії всіх складових частин. Саме відображенням життєвої ситуації у процесі професійного становлення особистості методичною одиницею дослідження стають її поведінка, ставлення, вчинки, мотиви, цінності тощо».

Незважаючи на таке різноманіття оцінок досліджуваного явища, спробуємо виділити основні риси та співвідношення, що вчені об'єднують у розумінні означеного терміну. У понятійний апарат педагогіки категорія «особистісна і просторова мобільність» увійшла порівняно недавно і поки що певною мірою не співвідноситься з фізичним

вихованням, із системою педагогічних, зокрема дидактичних, понять, узагальнений зміст яких подано в таблиці 1.

Слушно акцентувати також на наукових поглядах вчених, які виділяють поняття «особистісна мобільність» у поєднанні з «рухливістю» та «мобільною активністю» як синонімами щодо понять «мобільний, динамічний, жвавий, моторний, діяльний, енергійний». Вважаємо цілком доречно розкривати природу означеного поняття.

В «Енциклопедії для фахівців соціальної сфери» за загальною редакцією І.Д. Зверєвої (2012) ми виявили ознаки категорії «мобільна активність», яка зумовлює такі характеристики особистості: 1) «мобільність (гнучкість поведінки, що проявляється в здатності людини вчасно змінювати стратегію або спосіб дій у відповідності з умовами)»; 2) використання соціального позитивного досвіду інших суб'єктів, що дає можливість посилити інтенсивність перетворюючої діяльності; 3) «різноманіття сфер і способів діяльності...»; 4) «творчий потенціал, як підґрунтя для генерації нових мобільних способів удосконалення...».

Також нами з'ясовано, що мобільна активність або академічна мобільність людини цінується в Європі і має системний характер, організований на рівні державної політики, тоді як в Україні фіксується невисока активність держави в цьому спрямуванні. Як стверджує У. Науменко, академічна мобільність студентів в Україні знаходиться на етапі становлення, виникає чимало проблемних моментів, з якими стикаються студенти: проблеми соціокультурної адаптації, недостатні знання іноземної мови, невідповідність навчальних робочих програм України і країн-учасниць Болонського процесу тощо [4, с. 14]. На думку О.Б. Лисак, тільки 10% українських студентів, які навчаються за кордоном, фінансуються за рахунок держави, решта – за кошт батьків, зарубіжних благодійних фондів, спонсорів, грантів [3, с. 6].

Академічна мобільність педагогічних працівників також не є високою. Як стверджує В. Олійник, характерною особливістю професорсько-викладацького персоналу в Україні є «низький рівень професійної мобільності, як внутрішньої, так і зовнішньої. Свідченням тому є недостатній розвиток такої

Таблиця 1

Узагальнені ознаки понять «особистісна мобільність», «просторова мобільність»

Види мобільності	Автор	Сутнісні характеристики
Особистісна мобільність	[Л.О. Шишкіна], [12]	особистісна мобільність – це «готовність й спроможність особистості до швидкої зміни виробничих завдань»
Особистісна мобільність	[Д.Б. Свириденко], [8]	особистісна мобільність – це «ключова характеристика нинішнього суспільства, в якому виявляються особистісні продуктивні зв'язки з ідеями постмодерну та глобалізації»
Особистісна мобільність	[В.В. Синявський, О.П. Сергєєнкова], [9]	особистісна мобільність – це «психологічна гнучкість, здатність працювати в команді, творчо мислити та підвищувати рівень професіоналізму, набуваючи нові знання та вміння тощо»
Особистісна мобільність	[О.П. Сергєєнкова], [назва з екрану]	особистісна мобільність – це «становлення конкурентоспроможного фахівця сьогодні, безпосередньо пов'язане з його здатністю до створення самоконцепції з визначеними критеріями становлення професійної свідомості та самосвідомості, з гармонізацією змісту суб'єктивної взаємодії із середовищем, з усвідомленим вибором шляху особистісного та професійного саморозвитку»
Особистісна мобільність	[В.А. Триндюк], [назва з екрану]	особистісна мобільність – це «процес розвитку індивіду, в результаті якого відбувається перехід від одного якісного стану до іншого, вищого»
Особистісна мобільність	[А.О. Артюшенко], [назва з екрану]	особистісна мобільність – це «готовність до вчасного й адекватного прийняття рішення про дію в конкретній ситуації»
Особистісна мобільність	[А.О. Артюшенко], [назва з екрану]	особистісна мобільність – це «готовність до актуалізації й використання необхідних знань, умінь та власного досвіду в різних видах навчально-фізкультурної діяльності»
Особистісна мобільність	[Л.Л. Сушенцева], [11]	особистісна мобільність – це «здатність бути успішним професіоналом у своїй професійній галузі, а також виходити за її межі, опанувати ті сфери діяльності, які є перспективними»
Особистісна мобільність	[філософський словник], [5]	особистісна мобільність – це «активність, швидкість, самостійність і відповідальність у прийнятті рішень; націленість на успіх і постійне самовдосконалення; вміння аналізувати ситуацію і прогнозувати її розвиток»
Просторова мобільність	[Г. Зimmel], [назва з екрану]	просторова мобільність – це «солідарність особистості з часткою простору»
Просторова мобільність	[Г. Зimmel], [назва з екрану]	просторова мобільність – це «інтенсифікація нервової стимуляції особистості, викликаній різкою та неперервною зміною зовнішніх та внутрішніх стимулів»
Просторова мобільність	[П. Сорокін], [10]	просторова мобільність – це «перехід індивіда або соціального об'єкта з однієї соціальної позиції в соціальному просторі в іншу»
Просторова мобільність	[П. Сорокін], [10]	просторова мобільність – це «соціальна структура суспільства, яка має два основних класи координат – горизонтальний і вертикальний»

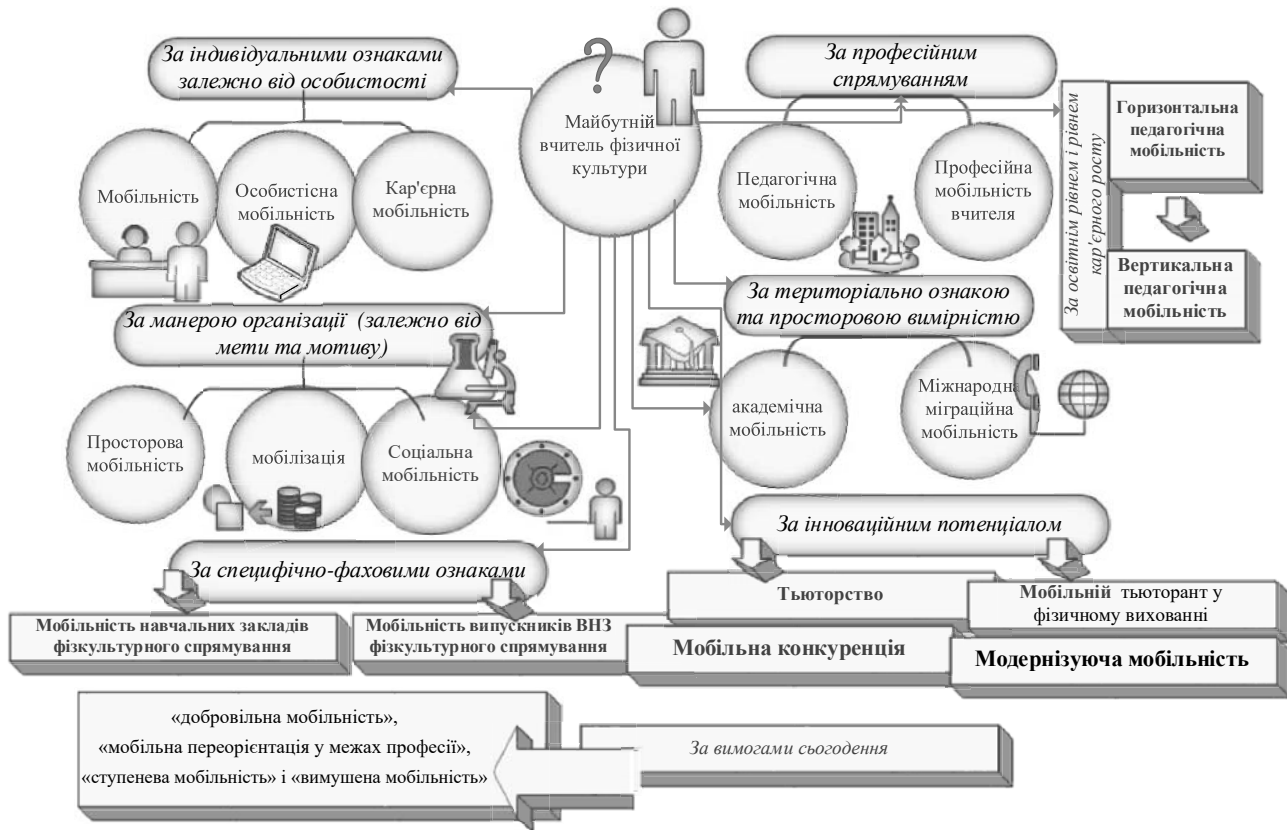

Рис. 1. Розподіл видів професійної мобільності за різними ознаками

форми, як міжнародні обміни викладачів, а також низька їх віртуальна мобільність, тобто участь у відео- і заочних конференціях, та ін.» [6, с. 91].

Стосовно фізичного виховання Україна також все ще слабо адаптована до сучасних європейських вимог. Ряд нормативних перешкод на шляху інтернаціоналізації вищої фізкультурної освіти усунуто прийняттям в 2014 р. Закону України «Про вищу освіту» [1] та в 2015 р. Постанови КМУ «Про затвердження Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність» [7]. Водночас під час аналізу довідково-наукової літератури створюється можливо хибне враження про те, що у фізичному вихованні немає чітких границь визначення сутності поняття «мобільність вчителя фізичної культури». І це лише підтверджує наше припущення про те, що в межах своєї терміноознаки поняття «професійна мобільність у фізичному вихованні» набуває спеціального значення, щоб виразити певне професійне переконання в ході наукового пізнання фахової дійсності вчителя означеного фаху.

Отже, аналіз літературних і наукових джерел та власне бачення задекларованої проблеми дали можливість видалити види педагогічної мобільності, зокрема у фізичному вихованні за індивідуальними ознаками, професійним спрямуванням, за територіальною та просторовою вимірністю, за манерою орієнтації в суміжних галузях знань та за інноваційним потенціалом. (рис.1).

Висновки і пропозиції. Компаративний аналіз трактувань понять «мобільність» засвідчив, що їх сутність розглядається в контексті компетентності з прив'язкою до понять «кар'єрний розвиток людини упродовж її життя», «особистісна мобільна активність», і може розглядатися з позиції інтелектуальної мобільності. Ми поділяємо наукові позиції проаналізованих досліджень і вважаємо, що інтелектуальна мобільність проявляється в інших її видах, які за сутністю своєю є відображенням різних сфер діяльності людини, і визначаємо її як інтегровану особистісну якість, що системно поєднує інтелектуальні здібності та особистісні якості, які забезпечують готовність фахівця швидко віднаходити, сприймати, обробляти й застосовувати інформацію, обирати оптимальні способи виконання завдань та швидко змінювати види і форми інтелектуальної діяльності без зниження ефективності останньої.

Список використаної літератури:

1. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р., № 1556-VII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
2. Змеев С.И. Становление андрагогики. (Развитие теории и технологии обучения взрослых): дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.01. М., 2000. 279 с.
3. Лисак О.Б. Педагогічні умови формування європейської мобільності майбутніх фахівців еконо-

- мічного профілю: дис... канд. пед. наук: 13.00.04. Переяслав-Хмельницький, 2015. 296 с.
4. Науменко У.В. Модернізація системи вищої гуманітарної освіти України в контексті європейських інтеграційних процесів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки». Київ, 2014. 22 с.
  5. Новітній філософський словник, 2004 / Сост. А.А. Грицанов. Мн.: Изд. В.М. Скакун, 2004. 896 с.
  6. Олійник В.В. Професійне удосконалення науково-педагогічних працівників: проблеми та шляхи вирішення // Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти: зб. наук. праць / ред. Л.Л. ТОВАЖНЯНСЬКИЙ, О.Г. РОМАНОВСЬКИЙ. Харків: НТУ «ХПІ», 2010. Вип. 27 (31): V Кримські педагогічні читання «Педагогіка вищої школи 21-го століття та формування національної гуманітарно-технічної еліти»: в 3 ч. Ч. 1. С. 88–97.
  7. Постанова КМУ №579 від 12.08.2015 р. «Про затвердження Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність». URL: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=248409199>.
  8. Свириденко Д.Б. Академічна мобільність в дискурсі глобалізації вищої освіти. Філософські обрії. 2013. Вип. 29. С. 183–190.
  9. Синявський В.В. Психологічний словник / За ред. Н.А. Побірченко. 336 с.
  10. Сорокин П.А. Человек. Цивилизация. Общество. Москва: Издательство политической литературы, 1992. 576 с.
  11. Сушенцева Л.Л. Формування професійної мобільності майбутніх кваліфікованих робітників у професійно-технічних навчальних закладах: теорія і практика: монографія / Інститут професійно-технічної освіти НАПН України. Кривий Ріг: Видавничий дім, 2011. 439 с.
  12. Шишкіна Л.О. Про необхідність формування професійної мобільності майбутніх учителів філологічних спеціальностей в процесі фахової підготовки. Проблеми сучасної педагогічної освіти. Педагогіка і психологія. 2013. Вип. 38(1). С. 177–187. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/pspo_2013_38\(1\)_31](http://nbuv.gov.ua/UJRN/pspo_2013_38(1)_31).
  13. Humboldt A. von. Cosmos: A Sketch of a Physical Description of the Universe / Alexander von Humboldt. Vol. II. London: Henry G. Bohn, 1849. 422 p.

Denysenko N., Suvorova T. Evolution of the concept “mobility” during XIX – in the early XX century

The interest of scientists to the problem of mobility as one of the characteristics of the processes of the current man functioning in the modern world, social groups, communities, personal development and humanity, in general, in recent years, has grown rapidly. The evidence is the philosophers', sociologists', economists', psychologists', educators', representatives' and others works.

So, the main feature of the presented materials is that the authors have considered the evolution of the concept of “mobility” through the historical and practical perspective. The fact that the problem of professional mobility of future teachers of Physical Education is a new phenomenon in the national pedagogical science is proved in the article. The phenomenon of mobile personality formation in physical education encouraged the authors to create a scientific parallel of historical sources of mobility during the 19th – beginning of the 20th century.

The emphasis is on insufficiently completed research of the problem of pedagogical mobility formation. Therefore, the purpose of the article is to analyze the formation of teachers' professional mobility and to identify the factors that contribute to this process.

The structure and historical features of the definitions are revealed: mobility, personal mobility, pedagogical mobility, dimensional mobility, mobile activity, and intellectual mobility. The pedagogical facts and terms that lie in the basis of these concepts are characterized, also the evolution of the changes in the contents of the above-mentioned terms and the scientific opinions about declared issues is analyzed.

The author's vision of the distribution of professional mobility types based on various characteristics, is presented, and the concept of “teacher's mobility” as a defining requirement on the personality of a modern Physical Education teacher is substantiated and proposed.

A comparative analysis of the “mobility” concepts interpretations has shown that their essence is considered in the context of competence with an attachment to the concept of “career development of a person during all life” and “personal mobility activity of a teacher” and can be considered from the point of intellectual mobility.

The authors of the article found out that the concept of “pedagogical mobility” is considered as the readiness of the PE teacher to respond quickly to the change of professional tasks and the ability to make appropriate decisions.

It is proved that the problem of professional mobility formation is an important quality of a modern teacher of Physical Education. It is necessary to ensure its formation during studying at higher educational institutions because it prepares future teachers for the changes that appears in our country in relation to the instability of economic development, which all spheres of life are dependent on. Therefore, further research will be aimed at identifying and approbation of pedagogical and psychological conditions for ensuring the effectiveness of the professional mobility formation of the of future PE teachers in terms of higher PE institutions.

Key words: *mobility, personal mobility, pedagogical mobility, dimensional mobility, mobile activity, intellectual and academic mobility, future teacher of Physical Education.*